

НАЦІЯ

На́ція — полісемантичне (багатозначне) поняття, що застосовується для характеристики великих соціокультурних спільнот індустріальної епохи.

Існують два основні значення терміна

- ✓ Політична нація
- ✓ Етнічна спільнота

Політична

Політична спільнота громадян певної держави — політична нація (нація-держава) — це сукупність політично суб'єктивних громадян, що здійснюють колективні національні інтереси через механізм власної політичної організації — національної держави. Нація визначається, як основний державотворчий елемент, джерело державної влади та носій державного суверенітету. Часто вживається як синонім терміну держава, коли мається на увазі її населення, наприклад для посилення на «національні» університети, банки та інші установи.

Етнічна

Етнічна спільнота (етнос) — спільнота, яка має спільне історичне походження, з єдиною мовою і самосвідомістю (як особистим відчуттям «національної ідентичності» так і колективним усвідомленням своєї єдності і відмінності від інших), власною державністю або прагненням до її створення. У цьому значенні фактично є синонімом терміну народ.

Визначення нації

Нація - , історична спільність людей, що складається в ході формування спільності їх території, економічних зв'язків, літературної мови, деяких особливостей культури і характеру, які складають її ознаки.

Нації визначаються певним рядом характеристик, що стосуються як індивідуальних її членів так і всієї нації. Такі характеристики мають нести в собі як об'єднавчу функцію — спільнота людей, що не має між собою нічого спільного, не може бути нацією, так і відокремчу — що відрізняє дану націю від сусідніх. Будь-яка з таких характеристик може стати предметом дискусій, однак заперечення існування визначальних чинників містить в собі заперечення існування окремих націй.

Визначення нації

Характерні риси нації:

- Кордони (географічні чи етнічно-культурні, або ті й інші разом)
- Ідея неподільності, єдності нації
- Суверенність, за допомогою якої досягається формальна рівність з іншими націями. Суверенність зазвичай ототожнюється з наявністю самостійної держави
- Ідея, згідно з якою влада є легітимною лише тоді, коли вона підтримується народом і служить інтересам народу (нації)
- Ідея ототожнення населення з нацією
- Безпосереднє ототожнення індивіда з нацією, «безпосереднє членство». Особистість, як частина нації, є рівною з іншими членами нації
- Культура (мова, спільні цінності, вірування, звичаї тощо)
- Уявлення про існування нації в часі, в минулому й майбутньому
- Спільні біологічні й спадкові риси
- Особливе відношення до певної історичної, іноді навіть «священної» території

Поняття нації в радянській політології

Основоположним в радянській політології і політтехнології стало знамените на той час сталіністське визначення нації:

«Нація є стійка спільність людей, що історично склалася, виникла на основі спільності мови, території, економічного життя і психічного складу, який проявляється у спільності культури»

За цим визначенням нація виникає в період ліквідації феодалізму й розвитку капіталізму. На заході Європи, як правило, утворення націй було разом з тим і створенням самостійних буржуазно-національних держав (Великої Британії, Франції, Німеччини, Італії.) У Східній Європі в силу того, що утворення централізованих держав відбувалося в умовах феодалізму, коли нації ще не склалися, виникли багатонаціональні держави (Австро-Угорщина, Росія). В період імперіалізму декілька великих імперіалістичних держав панують над численними колоніями. За цим визначенням тільки в СРСР відбувається справжній розквіт націй та їх культур, національних за формою, соціалістичних за змістом.

У 60-80-і роки в СРСР на основі сталінського визначення був вироблений **Етнологічний підхід**. Згідно з цим підходом, нація становить етносоціальну спільноту, яка характеризується нерозривною єдністю (взаємодією) соціально-економічних і культурних властивостей. До суттєвих ознак нації відноситься також спільність самосвідомості і соціальної структури. Таке формулювання ознак нації відображало певне ідеологічне замовлення на ідею злиття націй (соціалістичних) в «нову історичну спільноту — радянський народ».

Нація в маніфестах українських політичних організацій

Поняття нації займає чільне місце в маніфестах українських націоналістів минулого століття. Так, в 44 правилах українського націоналіста йдеться про любов до української нації ; нація, до якої належить людина, називається її «найвищим законом», «найбільшим добром» ; правила закликають до вірності , шани й відповідальності за долю своєї нації до боротьби проти ворогів нації , а також до піклування про материнство і дітей, як майбутнє нації

Ряд сучасних українських політичних партій на чільне місце ставлять ідею національної держави. Так, в проекті конституції Всеукраїнського об'єднання «Свобода» ідея «повновладдя української (титульної) нації на українських землях» називається основою українського державотворення. В програмі Конгресу українських націоналістів сучасна епоха розглядається як «доба самовизначення націй та становлення національних держав», і створення серед них української національної держави є метою діяльності конгресу. В програмі партії «Наша Україна» одним з пріоритетних завдань сьогодення названо «Зміцнення національної ідентичності».

Завдання «інтеграції в єдину політичну націю» має місце і в програмі Партії Регіонів,¹ поняття «політичної нації» фігурує також в програмі ВО «Батьківщина» — через «солідарність української політичної нації», на думку авторів програми, лежить шлях до побудови «нового громадянського суспільства в Україні»¹.